

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 1302/2024
12.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирољуба Томића, председника већа, Татјане Вуковић, Слободана Велисављевића, Гордане Којић и Дијане Јанковић, чланова већа, са саветником Јеленом Паравиња, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због три кривична дела полно узнемиравање из члана 182а став 2. у вези става 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног АА - адвоката Александре Милошевић, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Врању К.бр. 111/20 од 27.03.2024. године и Вишег суда у Врању 3Кж1.бр. 119/24 од 16.07.2024. године, у седници већа одржаној дана 12.11.2024. године, једногласно, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА - адвоката Александре Милошевић, поднет против правноснажних пресуда Основног суда у Врању К.бр. 111/20 од 27.03.2024. године и Вишег суда у Врању 3Кж1.бр. 119/24 од 16.07.2024. године, у односу на повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) Законика о кривичном поступку, док се у преосталом делу захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољен.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врању К.бр. 111/20 од 27.03.2024. године окривљени АА оглашен је кривим због извршења три кривична дела полно узнемиравање из члана 182а став 2. у вези става 1. Кривичног законика за која су му утврђене казна затвора у трајању од по 6 месеци, па је осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 1 године и 4 месеца. Истом пресудом је одлучено и о трошковима кривичног поступка и имовинскоправном захтеву, а како је то ближе означено у изреци пресуде.

Пресудом Вишег суда у Врању 3Кж1.бр. 119/24 од 16.07.2024. године, поводом жалбе браниоца окривљеног АА - адвоката Новице Здравковића, преиначена је пресуда Основног суда у Врању К.бр. 111/20 од 27.03.2024. године у делу одлуке о кривичној санкцији, тако што је Виши суд у Врању окривљеном АА због три кривична дела полно узнемиравање из члана 182а став 2. у вези става 1. КЗ за које је оглашен кривим првостепеном пресудом, сходно члану 4, 42, 45. и 60. став 1. тачка 1) и 2) КЗ најпре утврдио казне затвора у трајању од по 4 месеца и осудио га на јединствену казну затвора у трајању од 10 месеци и истовремено одредио да ће се ова казна по правноснажности пресуде извршити тако што ће је окривљени издржавати у

просторијама у којима станује у Врању, улица ... број ..., без примене електронског надзора, на тај начин што не сме напуштати проторије у којима станује, осим у случајевима прописаним Законом који уређује извршење кривичних санкција, а да ће суд, уколико окривљени самовољно напусти просторије у којима станује једном у трајању преко шест часова или два пута у трајању до шест часова, одредити да остатак казне затвора издржи у Заводу за извршење казне затвора, док је жалба браниоца окривљеног у преосталом делу одбијена као неоснована и првостепена пресуда у неизмењеном делу потврђена. Пресудом је као неоснована одбијена жалба пуномоћника оштећених ББ и ВВ – адвоката Ивана Стаменковића изјављена против пресуде Основног суда у Врању К.бр. 111/20 од 27.03.2024. године у делу одлуке о трошковима поступка.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднела је бранилац окривљеног АА - адвокат Александра Милошевић, због повреда кривичног закона из члана 485. став 1. тачка 1), члана 485. став 2., члана 485. став 4. у вези члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни суд дозволи понављање кривичног поступка, односно укине побијане пресуде и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак и одлучивање, односно да Врховни суд усвоји захтев, преиначи побијане пресуде и окривљеног ослободи од отпужбе или укине побијане пресуде и предмет врати на поновно одлучивање првостепеном, односно другостепеном суду.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Врховном јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, те је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је, по оцени навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА - адвоката Александре Милошевић је неоснован у делу који се односи на повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, док је у преосталом делу недозвољен.

Бранилац окривљеног у захтеву за заштиту законитости цитира одредбу члана 103. став 1. ЗКП и наводи да орган старатељства не спада у круг учесника по чијем предлогу се може неком сведоку одредити статус „посебног сведока“, јер законска одредба енумеративно одређује која лица овај захтев могу поднети. Захтевом наводи да непристрасни психолог никада није обезбеђен, а да су психолози Центра за социјални рад Врање уз подршку суда кршили одредбе члана 104. ЗКП, те цитирајући одредбу члана 104. став 2. ЗКП оспорава законитост исказа сведока оштећених ББ и ВВ, наводећи да је у просторији 06.11.2019. године поред малолетне ВВ био присутан психолог Центра за социјални рад Врање Ана Михајловић, као и привремени старалац малолетне ВВ, Катарина Ђорђевић службеник Центра за социјални рад Врање,

подносилац кривичне пријаве и особа која је по сопственом нахођењу прикупљала обавештења о противправном поступању АА, уместо да о наведеном обавести органе гоњења, као и да је приликом испитивања другог сведока оштећене ББ такође исказ пред тужилаштвом давала у својству „привилегованог“ сведока, а у присуству психолога Центра за социјални рад Врање привременог стараоца Катарине Ђорђевић. На основу наведеног захтевом бранилац окривљеног наводи да је повређена одредба члана 152. став 5. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица и тиме ускраћено право на одбрану окривљеном у смислу члана 6. став 3. тачка д) Европске конвенције о људским правима, те надаље захтевом износиће личне и породичне прилике оштећених наводи да ни једна малолетна оштећена не трпи последице кривичног дела, да није било места одређивању статуса посебно осетљивог сведока и да је суд онемогућио реализацију начела контрадикторности и повредио право на правично суђење. Поред наведеног наводи захтевом да је суд током главног претреса омогућавао малолетним оштећенима присуство у судници током спровођења других доказних радњи, а посебно осветљивим сведоцима их је сматрао само када одбрана предложи суочење са окривљеним или њихово испитивање (записник од 11.05.2021. и 09.07.2021. године). Бранилац окривљеног АА захтевом оспорава утврђено чињенично стање које се односи на малолетну оштећену ГГ, као и идентитет окривљеног, те иако захтевом указује да је пресуда заснована на незаконитом доказу, у образложењу захтева је не образлаже већ даје сопствену оцену исказа оштећених.

Бранилац окривљеног цитира одредбу члана 182а став 3. КЗ и наводи да је образложење нижестепених судова недовољно, јер суд пропушта да утврди намеру, оваквим наводима захтева суштински истиче постојање недостатака образложења у односу на елементе кривичног дела, те полемишући са самом квалификацијом кривичног дела наводи да би понашање окривљеног без задовољења нагона представљало кривично дело увреда из члана 170. КЗ, а без последице – некажњив покушај кривичног дела из члана 182а став 3. КЗ.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног АА се, по оцени Врховног суда, не могу прихватити као основани.

Из списка предмета произилази да је решењем Кт бр. 331/19 од 23.07.2019. године у предистражном поступку на основу члана 103. и 104. став 1. и 2. ЗКП оштећеним малолетним ББ, ВВ и ГГ одређен статус посебно осетљивог сведока, као и да ће се њихово испитивање као посебно осетљивих сведока спровести тако што ће се испитати у просторији за сведоке и жртве Вишег суда у Врању уз примену одговарајућих техничких средстава из члана 104. став 2. ЗКП у присуству два психолога Центра за социјални рад у Врању и без присуства странака и учесника у поступку у просторији у којој се сведок налази. Наведени сведоци – малолетне оштећене, којима је додељен статус посебно осетљивих сведока испитани су одвојено пред ОЈТ у Врању дана 06.11.2019. године, у посебној просторији у присуству психолога Центра за социјални рад Врање Ане Михајловић и привременог старатеља, а

без присуства странака и других учесника у поступку (06.12.2019. године). У даљем току поступка, сведоци – малолетне оштећене ББ, ВВ и ГГ су испитане пред судијом Вишег суда у Врању у својству посебно осетљивих сведока на главном претресу дана 21.07.2023. године у посебној просторији за испитивање посебно осетљивих лица у згради Вишег суда у Врању са психологом Снежаном Станковић из ..., док су путем видео линка у судници испитивању сведока оштећених присуствовали јавни тужилац у Врању Ивана Јочић, окривљени АА са браниоцем адвокатом Новицом Здравковићем, по пуномоћју до окончању поступка и браниоцем адвокатом Александром Станковић, по пуномоћју за главни претрес од 21.07.2023. године, те пуномоћником ГГ, адвокатом Миомиром Тасићем по пуномоћју до окончања спора, пуномоћником оштећених ББ и ВВ адвокатом Иваном Станојковићем и испред Центра за социјални рад Врање психологом Марином Николић.

Одредбом члана 103. ЗКП прописано је да сведоку који је с обзиром на узраст, животно искуство, начин живота, пол, здравствено стање, природу, начин или последице извршеног кривичног дела, односно друге околности случаја посебно осетљив, орган поступка може по службеној дужности, на захтев странака или самог сведока одредити статус посебно осетљивог сведока.

Одредбом члана 104. став 1. ЗКП прописано је да се посебно осетљивом сведоку питања могу постављати само преко органа поступка који ће се према њему односити са посебном пажњом настојећи да се избегну могуће штетне последице кривичног поступка, пол, личност, телесно и душевно стање сведока. Испитивање се може обавити уз помоћ психолога, социјалног радника или другог стручног лица о чему одлучује орган поступка. Ставом 2. истог члана је прописано да ако орган поступка одлучи да се посебно осетљив сведок испита употребом техничких средстава за пренос слике и звука испитивање се спроводи без присуства странака и других учесника у поступку у просторији у којој се сведок налази.

Врховни суд налази да је испитивање малолетних оштећених ББ и ВВ и ГГ обављено у свему у складу са одредбама члана 103. и 104. ЗКП, које се односе на испитивање посебно осетљивих сведока и то како у истрази тако и на главном претресу, када су њиховом испитивању присуствовали психолог као стручно лице у смислу одредбе члана 104. ЗКП, односно законски заступници малолетних оштећених и да су питања сведоцима малолетним оштећеним постављана преко органа поступка, на који начин је у свему поступљено по одредбама закона.

Учествовање психолога Снежане Станковић и представника Центра за социјални рад Врање психолога Марине Николић који су били присутни приликом испитивања сведока малолетних оштећених, наведени доказ не чини незаконитим. Ово посебно имајући у виду да је чланом 104. став 1. ЗКП прописано да се испитивање посебно осетљивих сведока може обавити уз стручну помоћ психолога, о чему одлучује орган поступка – у конкретном случају јавни тужилац и суд, при чему статус радника центра за социјални рад не искључује могућност његовог учешћа у поступку, у

вези са малолетним лицима приликом испитивања малолетних лица као сведока – оштећених.

Према томе, испитивању малолетних оштећених присуствовала су сва лица која су овлашћена да присуствују таквом саслушању – јавни тужилац, бранилац окривљеног, пуномоћник малолетних оштећених, психолог и законски заступници под чијим непосредним старатељством су малолетна оштећена лица, па Врховни суд супротне наводе захтева за заштиту законитости оцењује као неосноване.

У конкретном случају није било могућности примене посебних одредби закона о заштити малолетних лица као оштећених у кривичном поступку према Закону о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, с обзиром да кривично дело полно узнемиравање из члана 182а КЗ није обухваћено одредбом члана 150. тог Закона. Међутим, правилним поступањем и применом одредбе члана 103. и 104. ЗКП малолетним оштећенима је пружена потпуна заштита у кривичном поступку на нивоу стандарда Конвенције Уједињених Нација о правима детета.

С обзиром на наведено, Врховни суд налази да побијаним пресудама није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, на коју се неосновано указује захтевом браниоца окривљеног АА - адвоката Александре Милошевић.

Поред тога, у захтеву за заштиту законитости бранилац окривљеног указује да је суд погрешно ценио исказе сведока оштећених и да се на основу истих не може утврдити да је окривљени учинио предметно кривично дело, наводећи да је учинио кривично дело из члана 170. КЗ или кривично дело из члана 182а КЗ у покушају, којим наводима бранилац правноснажне пресуде оспорава због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, односно повреде закона из члана 440. ЗКП.

Како чланом 485. став 4. ЗКП, који прописује разлоге због којих окривљени, односно његов бранилац, сходно правима која има у поступку у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП, могу поднети захтев за заштиту законитости против правноснажне одлуке или поступка који је претходнио њеном доношењу, није предвиђена могућност подношења овог ванредног правног лека због повреде закона из члана 440. ЗКП, то је Врховни суд захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА у овом делу оценио као недозвољен.

Из изнетих разлога, Врховни суд је, на основу члана 491. став 1. ЗКП и члана 487. став 1. тачка 2) ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

Записничар-саветник
Јелена Паравиња, с.р.

Председник већа-судија
Мирољуб Томић, с.р.

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**